

Висновки та перспективи подальших розвідок. Проведене дослідження дозволяє нам дійти висновків про те, що аналізований текст становить собою яскравий зразок відображення мовної особистості такими засобами конструювання самоідентичності, як смислова амбівалентність, метафоризація, інтроспекція та комунікативна модальність. Убачаємо перспективи подальших досліджень творчості Кларісе Ліспектор у вивченні особливостей засобів впливу на адресата у мові оригіналу і передачі їх мовою перекладу.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Виноградов В. С. Лексические вопросы перевода художественной прозы / В. С. Виноградов. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1978. – 172 с.
2. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. – М. : Наука, 1987. – 264 с.
3. Коптілов В. Теорія і практика перекладу / В. Коптілов. – К. : Юніверс, 2003. – 165 с.
4. Мартинюк В. А. Проблема жіночої суб'єктивності у художньому дискурсі Кларісе Ліспектор [Текст] / В. А. Мартинюк, В. Є. Бузинська // Молодий вчений. – 2015. – №2. : Режим доступу : <http://molodyvchenu.in.ua/ua/archive/17/>
5. Привалова И. В. Лингвистическая перспектива исследования этнокультурной специфики языкового сознания / И. В. Привалова // Слово и текст: психолингвистический подход: Сб. науч. тр. / Под общ. ред. А.А. Залевской. – Тверь : Твер. гос. ун-т, 2004. – Вып. 2. – С. 124-131.
6. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Тер-Минасова – М. : Слово / Slovo, 2000. – 624 с.
7. Lispector C. "Amor", Laços de Família / Clarice Lispector. – Доступ до джерела : http://www.releituras.com/clispector_menu.asp – Заголовок з екрану.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Валентина Бузинська – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри документознавства та філологічних дисциплін Буковинського державного фінансово-економічного університету, м. Чернівці.

Наукові інтереси: текстологія, інтерлінгвальні паралелі.

Веронія Мартинюк – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сучасних європейських мов Буковинського державного фінансово-економічного університету, м. Чернівці.

Наукові інтереси: лінгвокультурні і кроскультурні проблеми перекладу.

УДК 81 – 81:3/881.111(73)/82 – 312.6:82-98

ЛІНГВОСЕМІОТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МІФОЛОРНО-АВТОРСЬКОГО ОБРАЗУ ЯК ЕТНОКУЛЬТУРНОГО ТИПАЖУ “ВИТЯЗЬ НА РОЗПУТТІ”

Світлана ВОЛКОВА (Херсон, Україна)

У статті виявлено новий тип художніх образів, а саме, міфолорно-авторські художні образи. Надано лінгвістичне визначення міфолорно-авторським образам в художніх прозових текстах. На матеріалі прозових текстів амеріндіанських письменників проаналізовано лінгвосеміотичні особливості міфолорно-авторських образів, що маніфестують етнокультурний типаж “витязь на розпутті”.

Ключові слова: художній образ, міфолорно-авторський образ, етнокультурний типаж, лінгвосеміотичні особливості.

The article reveals the problem of singling out new type of literary images. It is singled out mythologic and literary images and given its definition. The article focuses on linguistic and semiotic features of mythologic and literary images as ethnocultural type “the knight at the crossroads” in novels written by American Indian writers.

Key words: literary image, mythologic and literary image, ethnocultural type, linguistic features, semiotic features.

Постановка проблеми. Образ як продукт сприйняття і розуміння світу є категорією свідомості [1: 152]. У процесі мовленнєво-розумового переосмислення він стає художнім образом, який вступає в нові асоціативні відносини, необхідні для мовленнєвого моделювання того чи іншого феномену національної культури, для формування етнокультурної картини світу у вигляді образних уявлень. Типове уявлення про художній образ є комплементарним класичній теорії відображення, згідно з якою вважається правильним називати образом будь-яку форму відтворення світу-космосу в свідомості людини, тобто образ є формою відображення суб'єктом об'єкта, урахуваючи і поняття, і відчуття, і уявлення [7:10].

Метою нашого дослідження ставимо визначити типологію художніх образів-персонажів у творах американських письменників індіанського походження (амеріндіанських письменників) кінця ХХ – початку ХХІ століття і схарактеризувати їх лінгвістичні особливості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Художнє відображення інтересів, поглядів і уявлень цілого покоління юнаків, представників автохтонного населення США, носіїв етнокультурних традицій, втілено в образах творів видатних письменників Навара Скотта Момадея, Леслі Мармон Сілко, Лінди Хоган та інш. Створенням певної системи образів

американські письменники звертались до актуальних для автохтонного населення США тем: установлення гармонії і балансу, висвітлення етнокультурних цінностей любові, добра, поваги до предків і багатств, які подарувала їм природа. У контексті нашого дослідження ми ідентифікуємо такі художні образи як *міфолорно-авторські*, що постають лінгвокогнітивним текстовим конструктом, інкорпоруєчим відбиті крізь призму авторської свідомості коди культури, що вербалізуються в тексті образними засобами, властивими ідіолекту й ідіостилу автора.

У міфолорно-авторських образах втілено дії, вчинки, моральний і емоційний стан представників америндіанської молоді, які пройшли Другу Світову війну, повернулись додому і не знайшли душевного спокою, оскільки опинились на “розпутті” доріг. Вони, як “витязі на розпутті” гостро відчують потребу в етнокультурних традиціях, в які вірять і в яких знаходять такі речі, що сприяють їхній душевній рівновазі. З іншого боку, вони виявляються втягнутими в Нове, цивілізоване та жорстоке за своїми правами і законами, життя. Ураховуючи зазначені позиції, етнокультурний типаж “витязь на розпутті” розглядаємо в таких аспектах: 1) як відображення етнокультурного типу особистості (типажу, в якому акумульовано знання про характер типових представників етносу певного періоду в історії народу); 2) як фрейм-сценарій, описуючи який будемо користуватися методом фреймового аналізу (Ч.Філмор, І.Штерн, С.А.Жаботинська). С.А.Жаботинська пропонує моделювання концептуальних структур на основі п’яти базових фреймів, що мають свої модифікації. До них відносять: предметний фрейм, ідентифікаційний фрейм, посесивний фрейм, акціональний фрейм і компаративний фрейм [3:83]. Перш, ніж перейти до конструювання фрейму-сценарію художнього образу-персонажу “витязя на розпутті” з’ясуємо класифікаційні ознаки аналізованого нами етнокультурного типажу.

У сучасних лінгвістичних дослідженнях з’являється все більше робіт, в яких з позиції лінгвоконцептології виокремлюються і описуються лінгвокультурні типажі – узагальнені впізнані образи представників тієї чи іншої культури. Так, досліджено соціокультурні типажі “колекціонер”, “шпана”, “нехлюй” (В.І.Карасик), “французький буржуа” (О.А.Дмитрієва), “британський прем’єр-міністр” (Л.А.Васильєва), “чиновник” (І.В.Щеглова).

Лінгвокультурні типажі, за визначенням В.І. Карасика, можуть мати етнокультурну значущість, акумулювати цінності всього суспільства, висвітлюючи національно-культурну своєрідність етносу (етнокультурні типажі, наприклад, американський ковбой, англійський аристократ), або соціокультурну значущість, характеризуючи певну соціальну групу, що протиставлена іншим представникам суспільства (соціокультурні типажі, як наприклад, футбольний фанат) [5].

В.І.Карасиком запропоновано класифікаційні ознаки певних лінгвокультурних типажів, серед яких учений визначив: 1) лінгвокультурний типаж постає упізнаним узагальненим типом особистості; 2) типаж є різновидом концептів – складних ментальних утворень, у складі яких можна виокремити понятійні, образні і ціннісні характеристики; 3) лінгвокультурний типаж має ім’я, яке слугує основним способом апелювання до відповідного типажу; 4) до різновидів лінгвокультурних типажів відносяться: типажі реальні й фікціональні, етнокультурні й соціокультурні, сучасні й історичні [5:179].

У контексті нашого дослідження особливе місце посідають етнокультурні типажі, оскільки саме вони віддзеркалюють етнокультурні цінності, виявляють етнокультурну своєрідність етносу в умовах багатонаціональної культури. На сьогоднішній час етнокультурні типажі америндіанської етнокультури не були предметом лінгвістичного дослідження.

“Витязями на розпутті” опинились людина-символ Тай-ме в романі-легенді “Шлях до Гори Дощів”, художник метис Сет в романі “Дитина з минулого”, молодий юнак Авель в романі-міфі “Дім зі світанку збудований” Наварра Скотта Момадея, напівкрівка Тайо в романі “Церемонія” Лесли Мармон Сілко і багато інших героїв творів америндіанських письменників ХХ століття.

Феномену Наварра Скотта Момадея, твори якого розпочали нову епоху в історії розвитку америндіанської художньої прози, важко підібрати аналог. Навар Скотт Момадей вважається засновником цілого напрямку в американській літературі [9].

Основні категорії художньої естетики Наварра Скотта Момадея, за визначенням О.В. Ващенко, постають “дивування” і “уповання”, що виявляються у взаємодії творчої особистості зі світом шляхом містичної відвертості [2]. Важливим засобом створення міфологічної атмосфери у творах Момадея є слово в його сакральному значенні – магичному поєднанні звуку і смислу – що є основною рисою творчості автохтонного письменника, тоді як традиція віщого сну заявляє про себе і в живопису, і в прозі, і в поезії, і в есе. Вплив народного міфу проходить через всю творчість письменника. Багаточисленні дари Великої Таємниці, що розкриваються подібно пелюсткам квіточки, є зрозумілими чуттєвому розуму читача. Найважливіший із цих дарів – здатність бачити і передавати в художніх образах свій погляд за межі часу і простору, власну причетність до тайни буття, за допомогою духу, що залишається жити.

Образ бентежного юнака, “витязя на розпутті”, індіанського ветерана Другої Світової війни, поставленого волею ХХ століття між двома світами – американським і індіанським – став

втіленням багатьох схожих автохтонних характерів. Шлях “вितязів на розпутті” постає в пошуку істини і повний несподіванок і перетин. Драма їхньої долі тісно слугує відбитком шляху автохтонного населення США до “світанку” і пов’язана з ідеєю відродження духовної гордості, честі, етнокультурних традицій і цінностей, домінантними з яких залишаються любов до природи, установлення гармонії і балансу.

Спираючись на класифікаційні ознаки соціокультурних типажів, запропонованих В.І.Карасиком, ми визначили понятійні характеристики етнокультурного типуажу “вितязь на розпутті”.

Оскільки назва досліджуваного типуажу містить два компоненти, для визначення понятійних ознак кожного з них звертаємось до значень, зафіксованих у різних вітчизняних та зарубіжних тлумачних словниках.

Витязь (knight) – хоробрий воїн, герой, багатир [6 : 524; 4 : 87]; 1) in the past – a European soldier from a high social class who wore a suit of armour and rode a horse (у минулому – європейський солдат з вищого пласту суспільства, який носив амуніцію і їздив на коні); 2) a man who helps someone, especially a woman, who is sad or in trouble (чоловік, який допомагає будь-кому, особливо жінкам, і який знаходиться у стані печалі або має неприємності) [10 : 788].

Розпуття (crossroads, intersection) – перехрестя двох або кількох доріг, роздоріжжя; бездоріжжя [6 : 785.]; на роздоріжжі (на розпутті) – бути у стані нерішучості, важких роздумів, вагань [8]; 1) a place where one road crosses another (місце перетину двох доріг); 2) point during the development of something when you have to make an important decision about what to do next (час, коли необхідно прийняти важливе рішення про те, що робити далі) [10 : 333, 753].

Наведені дефініції надають можливість схарактеризувати досліджуваний етнокультурний типаж за такими ознаками: 1) людина; 2) чоловік; 3) приймає участь або приймав участь у воєнних діях; 4) виступає за захист інтересів свого народу; 5) знаходиться в центрі подій; 6) стоїть перед вибором шляху до “свого” світу або “чужого”; 7) у своєму виборі ще не визначився.

Яскравим зразком “вितязя на розпутті” постає Авель, герой роману-міфу Скотта Момадея “Дім на світанку збудований”. Нестерпна ситуація духовного розпуття, в яку Скотт Момадей поставив головного персонажа роману, є не тільки достовірною, але й типовою для Америки тих часів. Цей факт підтверджується тим, що у Авеля був реальний прототип. Це – індіанець Айра Хейз, герой Другої Світової війни, який після повернення додому так і не зміг подолати трагічний стан відриву від рідних людей, традицій, звичаїв.

Образ юнака, який відчував смуту, невизначеність поглядів на життя, “витязя на розпутті”, амеріндіанського ветерана Другої Світової війни, що опинився унаслідок подій ХХ століття між двома світами – американським і індіанським – став втіленням багатьох характерів автохтонного населення США. Етнокультурний типаж “витязя на розпутті” постає узагальненим художнім образом тих представників молодого покоління амеріндіанців ХХ століття, які були мобілізовані, повернулись додому з війни і не знайшли місце в Новому Світі. З одного боку, вони відчувають гостре тяжіння до збереження традицій своїх предків (носять довге волосся, розуміють цінність природи, обізнані в правилах мисливства і землеробства, шанують обряди й ритуали, вірять в дух землі і поважають його). З іншого боку, вони вимушені пристосовуватися до законів Нового Світу, суспільства, яке вважають для себе чужим і не знаходять необхідного місця в ньому. Вони схожі на витязів, які почувають загубленими серед двох світів – свого й чужого: “*Now, here, the world was open at his back. He had lost his place. He had been long ago in the center, had known where he was, had lost his way, had wondered to the end of the earth, was even now reeling on the edge of the void. The sea reached and leaned, licked after him and withdrew, failing off forever in the abyss. And the fishes ...*” [11 : 92]. У роздумах героя, який пройшов війну і опинився на краю пустоти (*the edge of the void*), котиться назавжди в безодню (*abyss*), чітко простежується межа між “вчора” (своїм світом) і “сьогодні” (чужим світом). Маркерами розмежування двох світів тут виступають: лексичні одиниці (*now, here, at his back*), зміна індикаторів часового простору (для свого світу, який залишився позаду вживається граматична форма минулого здійсненого часу – *had been long ago, had known where he was, had lost his way, had wondered*; для чужого світу, в якому він знаходився, коли опинився на розпутті граматична форма минулого тривалого часу – *was even now reeling*). Життя в чужому світі асоціюється з морем (стихія, що є чужою для жителів гірської місцевості), з безвихіддю, що лексикалізовано метафорою “*the edge of the void*” (край пустоти), іменником *abyss* (безодня) і посилено дієприкметником *failing off forever* (той, що падає назавжди).

У романі Леслі Мармон Сілко “Церемонія”, який став рецептом і панацеєю для всього другого “втраченого покоління” (К.Лінкольн), події відбуваються одразу після Другої світової війни. Головний герой Тайо – як і сама авторка, напівкривний індіанець – щойно з війни на Філіппінах, де він на власні очі бачив тисячі безглузких смертей (там помер і його брат Рокі), де він мусив би вбивати (та не вбивав!) чужих ворогів на чужій, американській війні, за чужі – “білі”

– цінності. Додому Тайо повернувся хворим на так звану “воєнну втому”, емоційно й психічно розбитим, абсолютно кволим і немічним. Намагаючись забути й викинути з голови ті всі смерті, що мали місце в нещодавньому минулому, ще зовсім молодий ветеран війни катастрофічно заплутався у з’ясуванні своєї приналежності, та смислу свого існування. Лікарі не спроможні допомогти Тайо. Його недуга виявилася непередбаченою дією пігулок і морфію. Єдине, що йому заридило, – це повернення до культурної пам’яті, духу предків, до природи й землі, на якій він народився й виріс: “*The valley was green, from the yellow sandstone mesas in the northwest to the black lava hills to the south. But it was not the green color of the jungles, suffocating and strangling the earth.*” [12 : 203]. У роздумах Тайо про рідну землю і землю джунглів, “чужої” для нього землі, зелений колір, що вважається позитивним знаком, символом життя, а значить того, що все квітне і розвивається, по-різному сприймається героєм на “своїй” і “чужій” землі. На своїй землі він бачить зелену рівнину, що гармонійно вписується в ландшафт з чорними пагорками, які містять лаву. Тут все гармонійно і у нього є свій простір, в якому він відчуває себе захищеним. На “чужій” землі, в джунглях, покритих зеленою рослинністю, герою не було комфортно. Вживані в тексті дієприкметники *поглинаючий* (suffocating) і *задушливий* (strangling) характеризують “зелене” як таке, що є пагубне для землі, яка стає невидимою під густим зеленим покриттям. Протиставлення “свого” світу “чужому” експліковано сполучником *but*, негативною часткою *not* і вживанням прикметника *green* у поєднанні з іменником, вживаним із означенням артиклем, що в англійській мові значення конкретизації, емпатизації, ідентифікації, тобто слугує індикатором того, що для будь-кого має певну значущість. Така конвергенція різних граматичних засобів сприяє висвітленню позиції автора через опис світосприйняття героя: на “чужій” землі зелений колір, що є кольором життя, радості і задоволення, в джунглях постає задушливим і поглинаючим землею.

Теоретичною основою для моделювання зазначеного типажу постають такі тези: 1) типаж маніфестує узагальнений тип представника етносу, що в художньому тексті постає етнокультурним образом-символом, вчинки якого корелюють із вчинками міфологічного героя; 2) міфологічно-авторський образ “вигляд на розп’ятті” акумулює різні коди – етнокультурний, духовний, тілесний, сакральний; 3) типаж є різновидом концептів – складних ментальних утворень, в яких виокремлюються понятійні, образні і ціннісні ознаки.

Наприклад, Авель, головний персонаж роману “Дім, що на світанку збудований”, опинившись на межі двох світів (свого й чужого) після повернення з війни, проходить певні випробування задля очищення рідної землі від зла і збереження етнокультурних традицій.

Як і герої автохтонних текстів Авель завжди знаходиться в центрі подій: у пролозі роману і в його фіналі серед долини в резервації публо Авель віддає всі свої сили ритуальному бігові, щоб вирішити конфлікт між хаосом і порядком у Всесвіті: “*Abel was running. He was alone and running, hard at first, heavily, but then easily and well. The road curved out in front of him and rose away in the distance. He could not see the town. The valley was gray with rain, and snow lay out upon the dunes. It was dawn. ... He was running, running. He could see the horses in the fields and the crooked line of the river below. [...] Against the winter sky and the long, light landscape of the valley at dawn, he seemed almost to be standing still, very little and alone*” [Prologue]. Повтор лексичної одиниці *alone*, що починає і замикає візуалізоване коло цього ритуального бігу, є індикатором того, що герой не є самотнім, він є єдиним, на нього покладена місія відродження нації, моральних устоїв, принципів, звичок тощо. Він є єдиним, хто не побоявся і почав цей ритуальний біг до гори, за якою настане світанок, що є символом зародження нового життя. З одного боку, самотність героя в просторі бігу показує, що він є міфологічною першолюдиною. З іншого боку, така самотність і нерухомість на фоні рівнини додають йому властивості міфологічного Світового Стовпа. Здвоєння образів світової людини і світового стовпа здійснюється в епізоді, коли Авель після повернення з армії на рідну землю, зустрічаючи світанок, стоїть на високому пагорбі, з якого відкривається огляд всієї місцевості. Тоді й відбувається його перша зустріч із сакральними птахами-орлами, які знищували змію. На матеріалі світової міфології Дж. Кемпбелом доведено, що образи світової людини і світового стовпа вважаються ознаками міфологічного хронотопу центру світу.

Типовим міфологічним мотивом є мотив народження світу із плоті вбитого героєм чудовиська, коли вирішується конфлікт між Добром (Авелем) і Злом (Хуаном Рейсом, білим альбіносом): “*Abel was no longer terrified, but strangely cautious and intent, full of wonder and regard. He could not think; there was nothing left inside him but a cold, instinctive will to wonder and regard. He approached and knelt down in the rain to watch death come upon the white man’s face.*” [11 : 74]. Сцену загибелі альбіноса, опис його мертвого тіла, що лежало серед кукурудзяного поля, змінює картина ранкового народження світу: “*And the sun was high and the valley shone and the fields were bright and clean after the rain*” [там само : 75]. “Смерть” і “народження” ослівлені лексичними одиницями, що мають різнопланове емоційне навантаження: від негативного напруження (terrified, strangely, cold) до позитивно оцінної лексики (bright, clean). Міфологічно-авторський

образ, що постає “вительцем на розпутьті” і акумулює різні коди культури, представлено на Рис. 1 у вигляді метелика:

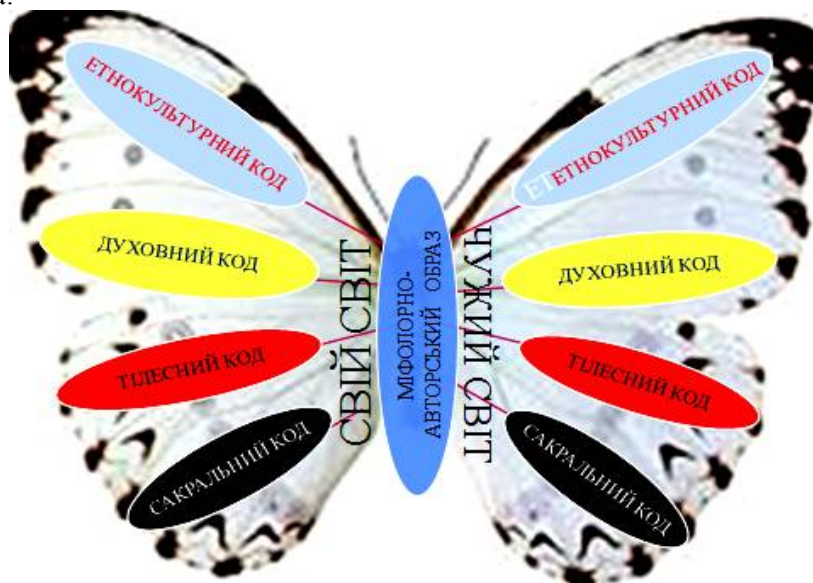

Рис. 1. Міфолорно-авторський образ як етнокультурний типаж.

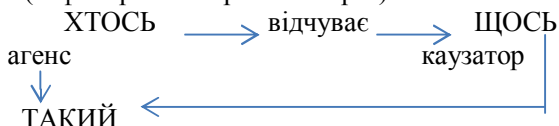
Образні й ціннісні ознаки етнокультурного типажу визначаємо в процесі інтерпретаційно-текстового аналізу фрагментів, в яких описується характер взаємин, поведінка й дії головного персонажу, що сприяє виявленню наповнення предметного й акціонального фреймів міфолорно-авторського образу як етнокультурного типажу “вительця на розпутьті”.

Дотримуючись методики, розробленої С.А.Жаботинською, предметний фрейм моделюємо за схемою, в якій слот ХТОСЬ маніфестує етнокультурний типаж амеріндіанського юнака ХХ ст. “вительця на розпутьті” і характеризується певними ознаками, що виражає слот ТАКИЙ. До ознак, що активують слот, відносимо опис зовнішності й внутрішнього стану героя:

ε
ХТОСЬ → ТАКИЙ

Роман-міф Скотта Момадея “House Made of Dawn” ХТОСЬ (Авель) є ТАКИЙ: pueblo, former soldier, cold and expressionless, silent, wooden Indian, alone: “The Longhair”; “Angela thought of Abel, of the way he had looked at her – like a wooden Indian – his face cold and expressionless. ” (p.32) “His hands were hard with work and sharp with the odor of wood. He was lean and hard and vital, that his dark skin was warm and wet and taut with excitement. ” (p. 57). “Abel was running. He was alone and running, hard at first, heavily, but then easily and well. [Prologue].”	Роман Леслі Сілко “Ceremony” ХТОСЬ (Тайо) є ТАКИЙ: pueblo, former soldier, is half-breed, is emotionally ill from experiences he has suffered during WW II: “He [Tayo] is not full blood, but traditional ” (p.30); “Hey, soldier, you [Tayo] sure are handsome. All that black thick hair ” (p.37); “I [Tayo] was a big spender then [in the army]. They never asked me if I was Indian ” (p.37); “He [Tayo] is hospitalized with battle fatigue – an illness that is a mystery to Army doctors. No Indian medicine. ” (p.31); “Tayo also suffers from survivor’s guilt ” (p.174)

Акціональний фрейм структуруємо слотом ХТОСЬ (етнокультурний типаж) у ролі агенса, який відчуває ЩОСЬ. ЩОСЬ каузатор впливає на характер “вительця на розпутьті” і активує слот ТАКИЙ (міфолорно-авторський образ):

Слот ТАКИЙ моделюємо за допомогою вилучених із тексту фрагментів, в яких описується внутрішній стан героя в тій чи іншій ситуації, а також випробування, через які йому судилося пройти.

Авель в романі-міфі Скотта Момадея “House Made of Dawn”	Тайо в романі-поемі Леслі Сілко “Ceremony”

ритуальний біг на початку шляху: “*Abel was running. He was alone and running, hard at first, heavily, but then easily and well. ... He was running, running. [prologue]*”

відправлення на війну (випробування для героя): “*It was time. He heard the horn and went out and closed the door. And suddenly he had the sense of being alone, as if he were already miles and months away, gone long ago from the town and the valley and the hills, from everything he knew and had always known.*” (p.21)

випробування – життя в чужому світі: “*Why should Abel think of the fishes? He could not understand the sea; it was not of his world. It was an enchanted thing, too, for it lay under the spell of the moon. [...] The sea ... and small silversided fishes spawned mindlessly in correlation to the phase of the moon and the rise and fall of the tides. The thought of it made him sad, filled him with sad, unnamable longing and wonder*” (p.87).

ритуал зцілення героя, що проводить старуха Джозі: “*... she [fat Josie] shook him – not much, gently – until he was loose in his arms and legs. She put him down with a wink and a grunt, and he was all right again*” (p.89)

пошук способу визволення народу: “*I wonder what good Indian ceremonies can do against the sickness which comes from their wars, their bombs, their lies?*” (p.122)

свій світ: “*Tayo stood near the horses, looking down the path over the way they had come. The plateaus and canyons spread out below him like clouds falling into each other past the horizon. The mountain wind was cool; it smelled like springs hidden deep in mossy black stone. This was the highest point on the earth. It was a special place. He felt strong.*” (p.129).

порушення психічного стану героя, який пройшов війну: “*His sickness was only part of something larger, and his cure would be found only in something great and inclusive of everything*” (p.116)

випробування – життя в чужому світі: “*But in the jungle he had not been able to endure the flies that had crawled over; they had enraged him.*” (p.94).

ритуал зцілення героя: “*He [Tayo] could feel the ceremony [Scalp Ceremony] like the rawhide thongs of the medicine pouch, straining to hold back the voices, the dreams ...*” (p.132-141)

Наповнення акціонального фрейму міфолоорно-авторського образу як етнокультурного типу “витаєз на розпутті” реалізовано шляхом виявлення мотивів героїв двох творів. Ці мотиви схожі з мотивами міфів, легенд і казок амеріндіанців, в яких поряд з героєм обов’язково знаходиться помічник. Наприклад, шаман (medicine man/woman), який зцілить і поверне до життя героя, або представник тваринного світу (орел, ведміль, змія), що емоційно вплине на стан героя, викликавши у нього почуття поваги і шани до світу природи.

Висновки і перспективи дослідження. У роботі ми виявили лінгвосеміотичні особливості міфолоорно-авторського образу як етнокультурного типу “витаєз на розпутті”. Перспективою дослідження бачимо визначення механізмів формування міфолоорно-авторських образів у художніх прозових текстах амеріндіанських письменників ХХ – ХХІ століть.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Алефиренко Н.Ф. Лингвокультурология. Ценностно-смысловое пространство языка. Учебное пособие. – М.: Флинта, 2010. – 288 с.
2. Ващенко А.В. Историко-эпический фольклор североамериканских индейцев. Типология и поэтика. – М.: Наука, 1989. – 240с.
3. Жаботинская С.А. Концептуальный анализ языка: фреймовые сети // Мова. Науково-теоретичний часопис із мовознавства. №9 : Проблеми прикладної лінгвістики / Під ред. Іщенко Д.С. – Одеса : Астропринт, 2004. – С. 81-92.
4. Жайворонок В. В. Знаки української етнокulturи: Словник-довідник. – К.: Довіра, 2006. – С. 87.
5. Карасик В.И. Этноспецифические концепты // Введение в когнитивную лингвистику / Отв. ред. М.В. Пименова. – Кемерово: Кузбассвузиздат, 2005. – С. 61-105.
6. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970-1980. – Т. 1. – С. 524.
7. Слухай Н.В. Художественный образ в зеркале мифа этноса: М.Лермонтов, Т.Шевченко: Монография. – К., 1995. – 486с.
8. Фразеологічний словник української мови – режим доступу: <http://www.slovopedia.org.ua>
9. Lincoln, Kenneth. Native American Renaissance. – California : University of California Press, 1985. – 320p.
10. Macmillan English dictionary. – Oxford : Macmillan Publishers Limited, 2002. – 1675p.
11. Momaday, N. Scott. House Made of Dawn. – New York : Harper and Row Publishers, 1998. – 198 p.
12. Silko, Leslie Marmon. Ceremony. – New York : Penguin Books, 1986. – 243 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Світлана Волкова – кандидат філологічних наук, доцент, докторант кафедри лексикології і стилістики англійської мови імені професора О.М. Мороховського Київського національного лінгвістичного університету.

Наукові інтереси: етнолінгвістика, когнітивна лінгвокультурологія, проблеми інтерпретації художніх образів з позиції лінгвосеміотичного і когнітивно-нарративного аналізу.